

Replik: Inte trivialt att mäta självförsörjning

Svenska Dagbladet den 10 maj 2023

Professor Johan Eklund vill ge Statistiska Centralbyrån i uppdrag att mäta andelen självförsörjande i Sverige (SvD Debatt 8/5). Kärnan i Eklunds resonemang är i princip att de vedertagna måtten (arbetskraftsdeltagande, sysselsättning och arbetslöshet) som används för att beskriva tillståndet på arbetsmarknaden inte beaktar det faktum att inkomstnivån bland de som är sysselsatta ibland är låg samt att människor faktiskt ibland, av olika skäl, står utanför arbetsmarknaden.

Låt mig konstatera att jag inte ifrågasätter Eklunds resonemang om behovet att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för vissa grupper. Med detta sagt är det värt att fundera över vad ett mått på andelen självförsörjande skulle tillföra, och hur ett sådant i så fall bäst skulle utformas. För det första presenterar i Eklund i sina beräkningar siffror på individnivå. En central fråga blir då hur stor andel av de personer som Eklund klassar som ej självförsörjande det är som lever i ett hushåll där det finns andra personer med en inkomst som klarar av att försörja såväl sig själva som andra personer i hushållet. En person med låg inkomst kan mycket väl leva ihop med en person som försörjer hushållet. Är verkligen självförsörjning då något som ska studeras på individnivå eller är snarare hushållet en lämplig nivå för en sådan analys?

Vidare bör ett eventuellt mått över andelen självförsörjande kompletteras med analyser av hur de personer som inte kan försörja sig själva faktiskt försörjer sig. Hur stor andel av de som inte klassas som självförsörjande försörjer sig exempelvis med hjälp av sjuk- och aktivitetsersättning? Hur stor andel har överhuvudtaget möjlighet att öka sitt arbetsutbud? Utan sådan information är det omöjligt att få en uppfattning om hur många av de ej självförsörjande som överhuvudtaget har möjlighet att öka sina inkomster och därmed sina möjligheter till självförsörjning.

Därutöver är det önskvärt att ett mått över självförsörjning ger möjlighet till jämförelser av förändringar över tid och även med situationen i andra länder. Utan möjlighet till sådana jämförelser blir nyttan av ett konstruerat mått på självförsörjning begränsad.

Att människor ges möjlighet att försörja sig själva är, som Eklund påpekar, centralt för en välfärdsstat som den svenska. Hur ett mått på självförsörjning ska utformas är ingen trivial fråga. Den som pläderar för införandet av ett sådant mått har mer att fundera över än enbart vid vilken inkomstgräns en person kan anses vara självförsörjande.

Mats Hammarstedt